עמותת אופק לחיים
לזכרו של אופק טאוב ז"ל

מדריך זכויות · ועדה רפואית

הוועדה הרפואית: הכנה, מסמכים וטעויות נפוצות

מה הוועדה קובעת ומה אינה קובעת, אילו מסמכים להביא, איך מחושבים האחוזים לפי תקנות המבחנים ומה המועדים לערעור ולבקשת החמרה.

Ofekor777@gmail.com

נובמבר 2026

לזכרו של אופק טאוב ז"ל · הליווי והמדריכים ניתנים בהתנדבות, בחינם וללא כל תמורה

הוועדה הרפואית באגף השיקום אינה דיון על צדק ואינה דיון על כמה סבלתם. היא הליך טכני שבו רופאים מומחים מתאימים את מצבכם לטבלת מבחנים שנקבעה בתקנות, וקובעים אחוז. מה שמשפיע על התוצאה הוא איזה מסמך מונח על השולחן, מה נרשם בפרוטוקול, ומה נאמר על התפקוד. המדריך הזה מפרט את ההליך לפי סדר, את תיק המסמכים, את כללי החישוב, ואת הטעויות שחוזרות על עצמן.

45 יום
המועד להגשת ערעור לוועדה רפואית עליונה, מיום קבלת הודעת קצין התגמולים

30 + 60
ימי ארכה להשלמת נימוקי הערעור, אם הארכה התבקשה בתוך 45 הימים

6 חודשים
פרק הזמן המינימלי מקביעת הדרגה הקודמת עד שניתן לבקש בדיקה חוזרת

3 רופאים
ההרכב המינימלי בוועדה הרפואית העליונה, ולפחות אחד בתחום הפגימה הנדונה

0 פתח דבר ותוכן עניינים

יש הפרדה אחת שצריך להבין לפני כל דבר אחר: קצין התגמולים מחליט אם הפגיעה מוכרת כקשורה לשירות, והוועדה הרפואית מחליטה רק מה דרגת הנכות בגין אותה פגימה מוכרת. שני ההליכים נפרדים, מופעלים בזמנים שונים, ומערערים עליהם במסלולים שונים. מי שמגיע לוועדה הרפואית ומנסה להוכיח בה שהפגיעה קרתה בשירות, מבזבז את הדיון היחיד שבו נקבע האחוז.

ההפרדה הזאת גם מסבירה למה הוועדה נראית קרה. הרופאים אינם מוסמכים לדון בשאלת הקשר לשירות, אינם מוסמכים לפסוק פיצוי, ואינם מוסמכים להעניק זכויות. הם מתאימים ליקוי לסעיף מבחן בתוספת לתקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות נכות), תש"ל־1969, ורושמים אחוז. כל מה שלא מתורגם לשפת התקנות האלה כמעט שאינו קיים בחדר.

המדריך מסודר לפי ציר הזמן של ההליך. פרקים 1 עד 3 הם מה שקורה לפני היום עצמו. פרקים 4 עד 6 הם ההכנה ומהלך הוועדה. פרקים 7 עד 9 הם כללי החישוב והמסמכים שמתקבלים אחרי. פרקים 10 עד 12 הם הטעויות, הערעור והבדיקה החוזרת.

למי המדריך הזה

לפצוע גוף או נפש שהוכר אצל קצין התגמולים וממתין לזימון, למי שעומד לפני ועדה חוזרת או ועדת החמרה, ולבן או בת זוג, הורה או מלווה שמנהל את התיק בפועל. המדריך אינו ייעוץ רפואי ואינו ייעוץ משפטי, ואינו מחליף בדיקה של המקרה הספציפי.

תוכן עניינים

1. מה הוועדה קובעת ומה אינה קובעת
2. שלושה סוגי ועדות ומה נבדק בכל אחת
3. מהזימון ועד היום עצמו: מה אפשר לבקש
4. תיק המסמכים: מה להביא ומה לבקש מראש
5. רשימת הליקויים: לכתוב תפקוד, לא תחושה
6. מהלך הוועדה בפועל, שלב אחר שלב
7. איך נקבעים האחוזים: הכללים שבתקנות
8. נכות זמנית מול צמיתה
9. הפרוטוקול וההחלטה: מה לבדוק מיד
10. עשר טעויות שחוזרות על עצמן
11. ערעור לוועדה רפואית עליונה
12. בדיקה חוזרת, החמרה ועלויות
13. שאלות נפוצות

1 מה הוועדה קובעת ומה אינה קובעת

הוועדה הרפואית פועלת בתוך גבולות צרים. שלוש החלטות בלבד הן שלה, וכל השאר אינו בסמכותה.

הנושא	מי מחליט	איפה מערערים
האם הפגיעה או המחלה קשורה לשירות	קצין התגמולים	ועדת ערעורים (ערכאה שיפוטית), לא הוועדה הרפואית
איזה חלק מהנכות נובע מהשירות בהכרה חלקית	קצין התגמולים	ועדת ערעורים
דרגת הנכות באחוזים בגין הפגימה המוכרת	הוועדה הרפואית	ועדה רפואית עליונה, תוך 45 יום
אם הנכות זמנית או צמיתה, ומועד בדיקה חוזרת	הוועדה הרפואית	ועדה רפואית עליונה
תאריך תחילת הדרגה, ודרגות שונות לתקופות קודמות	הוועדה הרפואית	ועדה רפואית עליונה
תגמולים, הטבות, טיפולים ושיקום	אגף השיקום לפי הדרגה	פניות ציבור ומסלולים מינהליים

בהכרה חלקית הדבר מקבל ביטוי חשבונאי. קצין התגמולים קובע איזה חלק מהנכות נובע מהשירות, והאחוז מחושב לפי אותו חלק בלבד: ליקוי שנקבעו לו 40%, שמחציתו אינה מהשירות, נרשם כ־20%. מי שחולק על החלוקה הזאת חולק על קצין התגמולים, לא על הרופאים.

גם ההפך נכון: הוועדה אינה יכולה לצמצם את ההכרה. אם רשומה פגימה מוכרת, הוועדה חייבת לקבוע לה דרגה, גם אם 0%, ואינה יכולה להחליט שההכרה עצמה שגויה.

2 שלושה סוגי ועדות ומה נבדק בכל אחת

שלוש הוועדות נראות דומות בחדר ונבדלות לחלוטין במה שהן בודקות ובמה שאפשר להעלות בהן.

ועדה מדרג ראשון

ועדה מחוזית הקובעת לראשונה את דרגת הנכות לפגימה שהוכרה. ההרכב נקבע על ידי יושב ראש הוועדות הרפואיות מתוך רשימת רופאים שקבע שר הביטחון, לפי סוג הפגימות. כאן נבנה הבסיס: מה שלא הוצג כאן יצטרך להיאבק על מקומו בכל שלב מאוחר יותר.

ועדה חוזרת או ועדת החמרה

נבדק בה השינוי בלבד מול הדרגה הקודמת. אפשר לקיים אותה רק לאחר שחלפו שישה חודשים מקביעת הדרגה הקודמת. בפג תוקף של נכות זמנית הזימון נשלח אוטומטית; בהחמרה יש לפנות למינהלה הרפואית במחוז.

ועדה רפואית עליונה

ערכאת הערעור הרפואית. לפחות שלושה רופאים מומחים, מהם לפחות אחד בתחום המומחיות של הפגימה הנדונה, וזהו תנאי לקיום הדיון. גם קצין התגמולים רשאי לערער לכאן, אם לדעתו הוועדה טעתה בפגימה, במבחן או בדרגה.

בנוסף לשלוש אלה, יושב ראש הוועדות רשאי להחליט בלי לזמן אותך כלל שנכות זמנית תהפוך לצמיתה, בשני מצבים: כשהדרגה היא בין 0% ל־9%, או כשהדרגה לא השתנתה בשלוש השנים שקדמו לבדיקה והמצב הרפואי יציב על פי תיעוד עדכני. מי שמצבו החמיר בשנה האחרונה ולא דאג שהתיעוד העדכני יהיה בתיק, עשוי לקבל קביעה צמיתה בלי שנבדק.

3 מהזימון ועד היום עצמו: מה אפשר לבקש

בין הכרת קצין התגמולים לבין היום בחדר יש פרק זמן שבו אפשר לפעול, ורוב האנשים אינם מנצלים אותו.

לאחר ההכרה

התיק נבדק אצל יושב ראש הוועדות הרפואיות, שקובע את ההרכב ואת ההנחיות להפניה לבדיקות. בשלב זה המזכירות הרפואית פונה למוסדות רפואיים, לבתי חולים ולקופות החולים כדי להשלים חומר.

הכנת התיק

יעד הזימון הוא עד 45 יום

לפי הוראות האגף, יש לזמן ועדה בתוך מסגרת זמן שאינה עולה על 45 יום ממועד סיום הכנת התיק. בתיקים עם יותר מפגימה אחת ייתכן זמן נוסף. בפועל ההמתנה עשויה להימשך חודשים.

לפני הוועדה

זכות העיון בתיק

עומדת לכם זכות לעיין במסמכים שבתיק, לרבות חומר רפואי שנאסף מצדדים שלישיים. זו הפעולה החשובה ביותר בשלב הזה: כך מתגלה אם חסר מסמך מרכזי, או אם נאסף סיכום שמתאר את מצבכם כקל יותר ממה שהוא.

שתי בקשות שאפשר להגיש מראש

- ✓ החלטה על בסיס מסמכים בלבד, או השתתפות מרחוק באופן מקוון. הבקשה תאושר רק אם המסמכים מאפשרים זאת ואין צורך בבדיקה גופנית.
- ✓ ועדה במקום אחר, למשל בבית החולים, למי שמרותק למיטה או שאינו יכול להתייצב מסיבות שהיושב ראש מקבל.

מי שמיוצג על ידי עורך דין: המזכירות מיידעת את העורך דין על מועד הוועדה. אי הופעה בלי הודעה מוקדמת מוצדקת גוררת התראה, זימון נוסף, ובהיעדר מענה העברת התיק לקצין התגמולים להחלטה. בוועדה מסכמת, היא רשאית לסכם גם בלעדיכם.

4 תיק המסמכים: מה להביא ומה לבקש מראש

הוועדה מחליטה על פי מה שמונח לפניה. מסמך שקיים בקופת החולים אך לא הגיע לתיק אינו קיים מבחינת ההחלטה.

חובה להביא

- ✓ תעודה מזהה עם תמונה, גם לכם וגם למלווה או למייצג.
- ✓ כל חומר רפואי שלא צורף לבקשה להכרה: חוות דעת, סיכומי מחלה, סיכומי ביקור, צילומים ופענוחים.
- ✓ רשימה כתובה של הליקויים, המחלות והקשיים בתפקוד.
- ✓ שני עותקים: אחד שנמסר לוועדה ואחד שנשאר אצלכם ומסומן.

כדאי מאוד להביא

- ✓ תיעוד רציף ולא רק מסמך אחד מהשיא. שלוש או ארבע נקודות זמן לאורך שנה מראות מצב, מסמך בודד מראה אירוע.
- ✓ פירוט תרופות עם מועדי התחלה, מינונים ושינויים, וכן תיעוד תופעות לוואי.
- ✓ בפגיעה נפשית: סיכומי טיפול מהמטפל בפועל, תדירות הפגישות, תקופות אשפוז ואבחונים.
- ✓ תיעוד חוץ מוסדי של ההשפעה על התפקוד: אישורי היעדרות מעבודה, התאמות במקום העבודה, אבחון במסגרת לימודים.
- ✓ בפגיעה אורתופדית: בדיקות טווחי תנועה מתועדות במספרים, ולא רק תיאור מילולי.

שלוש הערות שחוסכות ועדה שלמה

- ✓ בקשו את תיקכם לעיון לפני המועד. אם חסרים מסמכים, השלימו אותם לפני היום ולא בחדר.
- ✓ סמנו בחוות דעת את השורות המכריעות. רופא שקורא תיק של עשרות עמודים בתוך דקות מסתמך על מה שבולט.
- ✓ חוות דעת פרטית אינה חובה, אך כשהיא קיימת היא צריכה להתייחס לסעיפי המבחן שבתוספת לתקנות, ולא רק לאבחנה.

5 רשימת הליקויים: לכתוב תפקוד, לא תחושה

התקנות מתורגמות לשפה אחת: מה אתם יכולים ומה איננכם יכולים לעשות. תיאור רגשי אינו מתרגם לאחוזים; תיאור תפקודי מתרגם.

הרשימה שאתם מגישים צריכה להיות קצרה, מסודרת לפי ליקויים, ולכל ליקוי שלוש שורות: מה המצב הרפואי, מה ההגבלה בפועל, ומה התיעוד שמאשר אותה. דוגמה להפרש: "כואב לי מאוד בגב, אני לא מצליח לתפקד" מול "הגבלה בכיפוף מותני, איני מרים משקל מעל חמישה קילוגרמים, עומד רצוף עד 15 דקות, מתעורר בלילה פעמיים בגלל כאב, נוטל שני סוגי תרופות".

נרשם ומשפיע

- מגבלות במספרים: דקות, קילוגרמים, מטרים, מעלות טווח תנועה
- תדירות: כמה פעמים בשבוע, כמה לילות בחודש
- תרופות ומינונים, וכן מה קורה בלעדיהן
- ויתור על פעולות יומיומיות מוגדרות
- בפגיעה נפשית: הימנעויות, הפרעות שינה, תפקוד בעבודה ובמשפחה

כמעט אינו משפיע

- ✕ הערכות כלליות על חומרת הסבל
- ✕ השוואה לאחרים שקיבלו אחוזים גבוהים
- ✕ טענות על הקשר לשירות, שאינן בסמכות הוועדה
- ✕ ביקורת על אגף השיקום או על ההמתנה
- ✕ אבחנה בלי תיאור הגבלה תפקודית

בפגיעה נפשית נבחן התפקוד ולא עוצמת התיאור. תעודו מראש שבוע טיפוסי: שעות שינה, יציאות מהבית, ימי היעדרות, אירועי הימנעות. מסמך כזה, שנכתב לפני הוועדה ולא בדיעבד, שווה יותר מכל נאום בחדר.

6 מהלך הוועדה בפועל, שלב אחר שלב

הוועדה בנויה משלושה חלקים, ורק בשני הראשונים אתם נוכחים.

חלק ראשון

הצגת טענות והגשת מסמכים שלא היו בתיק. הטיעונים מתועדים בכתב ומאושרים בחתימתכם, הם חלק מפרוטוקול הוועדה, ועותק נמסר לכם באותו מעמד. בבדיקה חוזרת שזומנה ביוזמת קצין התגמולים, הוא מגיש את טענותיו בכתב ואתם מגיבים עליהן.

חלק שני

בדיקה רפואית, גופנית או נפשית, בהסכמה ובשמירה על כבוד ופרטיות. מותר להתנגד לבדיקה או לחלק ממנה; אז היא לא תבוצע והדבר יירשם בפרוטוקול. זכותכם להיות מלווים באדם נוסף במהלך הבדיקה, לפי חוק זכויות החולה.

חלק שלישי

דיון מקצועי ללא נוכחותכם. מלווה או קרוב משפחה יכולים לטעון את דברם בחלק הראשון, אך אינם משתתפים בדיון המקצועי. אם חסר חומר, התיק מופנה לבדיקות או להשלמת מסמכים, ולאחר מכן חוזר לוועדה מסכמת באותו הרכב.

ההתנגדות לבדיקה היא כלי, לא הצהרה

סירוב גורף לבדיקה פוגע בכם: הוועדה תקבע לפי מסמכים בלבד. התנגדות ממוקדת, למשל לבדיקה פולשנית או לבדיקה בנוכחות קהל של רופאים שאינם נדרשים, מתועדת בפרוטוקול ואינה פוגעת בזכויותיכם.

כשחומר רפואי נאסף מצדדים שלישיים לאחר הוועדה, אתם מקבלים עותק ורשאים להתייחס אליו. בוועדה עליונה ההתייחסות מוגשת תוך שבועיים. אל תדלגו על ההתייחסות הזאת: היא הפעם היחידה שבה אפשר לתקן סיכום שגוי לפני שהוא הופך לבסיס ההחלטה.

7 איך נקבעים האחוזים: הכללים שבתקנות

האחוז אינו שיקול דעת חופשי. תקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות נכות), תש"ל־1969, קובעות טבלת מבחנים וכללי חישוב, ואלה הכללים שמכריעים בפועל.

הכלל	מה הוא קובע	המשמעות המעשית
פגימה אחת	הדרגה היא האחוז שנקבע למבחן החל עליכם	הטיעון הוא על ההתאמה למבחן, לא על האחוז
ריבוי פגימות	הפגימה החמורה נכנסת במלואה, הבאה אחריה מחושבת מתוך יתרת הכושר, וכן הלאה	**20% ועוד 20% אינם 40% אלא 36%**
פגימה מורכבת זוגית	נקבעת לפי ההגבלה התפקודית, ולא תעלה על צירוף הדרגות של כל צד בנפרד, ובשום מקרה לא על 100%	שתי ידיים או שתי רגליים מחוברות, יד ורגל משוקללות
תגובה נפשית לפגימה גופנית	נכללת בדרגת הפגימה הגופנית, אלא אם חורגת בעוצמתה	דרגה נפרדת רק כשהתגובה חריגה ומתועדת
פגימה הנובעת מפגימה מוכרת	נחשבת מוכרת גם בלי קשר ישיר לשירות, בכפוף לאישור רפואי	הנתיב להכרה בנזק משני, למשל עומס על גפה שנייה
מצב עם תרופות ועזרים	הדרגה נקבעת לפי מצבכם כשאתם משתמשים בתרופות ובעזרים לפי ההוראות	**תעדו גם את המצב בלעדיהן, ואת תופעות הלוואי**
מצב בין שני מבחנים	הוועדה קובעת אחוז בין שני המצבים	כאן יש שיקול דעת, וכאן התיעוד מכריע
מצב קל מהמבחן הקל ביותר	נקבעת דרגה של 0%	0% היא קביעה אפשרית, לא תקלה
בדיקה חדשה בלי שינוי במצב	הוועדה רשאית להשאיר את הדרגה כפי שהייתה בבדיקה האחרונה, גם אם הטבלה נותנת פחות	כלל חשוב בוועדות חוזרות

שני כללים נוספים כדאי להכיר. ראשית, קיימות תקרות: כמה פגימות בפרק אחד אינן עולות על דרגת הקשיון של אותו פרק, בגפה אחת אינן עולות על קיטוע החלק הפגום, ובעין אחת על עיוורון אותה עין. שנית, בפגימה שאינה נקובה בתוספת, מתאימים לה מבחן דומה שמביא לליקוי באותו כושר פעולה; אם אין מבחן מתאים כלל, הדרגה היא 0%.

מכאן נובעת מסקנה אחת: ויכוח על "אני מרגיש שזה יותר" אינו ויכוח. הוויכוח המועיל הוא על סעיף המבחן שבו סווגתם, על צורת הפגימה בתוך הסעיף, ועל השאלה אם מצבכם נמצא בין שני מבחנים.

8 נכות זמנית מול צמיתה

לכל קביעה יש גם תאריך תחילה וגם אופי: זמנית או צמיתה. שני אלה משפיעים לא פחות מהאחוז.

	נכות זמנית	נכות צמיתה
מועד בדיקה חוזרת	**נקבע מועד, והזימון נשלח אוטומטית**	אין מועד מחייב
השלכה מעשית	הדרגה עשויה לעלות או לירד בבדיקה הבאה	שינוי רק בבקשת החמרה או בערעור
תשלום בדרגות 10% עד 19%	משולמת מקדמה, שהיא חלק מהמענק	משולם מענק חד פעמי

הוועדה קובעת גם את תאריך תחילת הדרגה, ורשאית לקבוע דרגות שונות לתקופות שונות מתחילת הנכות ועד יום הקביעה. זו נקודה שנשמטת: מי שהחמיר שלוש שנים לפני הוועדה, ויש לו תיעוד רפואי מאותן שנים, יכול לבקש שהתקופות ייקבעו בנפרד. בלי בקשה מפורשת ובלי תיעוד, הדרגה תיקבע לרוב ממועד מאוחר יותר.

מי שמקבל דרגה זמנית, ימליץ לעצמו לנהל תיק תיעוד רציף עד הוועדה הבאה. היעדר תיעוד בין שתי ועדות הוא הסיבה הנפוצה לכך שדרגה זמנית יורדת.

9 הפרוטוקול וההחלטה: מה לבדוק מיד

בתום הבדיקה מוצגת לכם טיוטת הפרוטוקול לקריאה ולאישור בחתימה, ואתם זכאים לעותק. זו הדקה החשובה ביותר בכל ההליך.

חמש בדיקות לפני שאתם חותמים

- ✓ כל הליקויים שהעליתם מופיעים. ליקוי שלא נרשם נחשב כאילו לא נטען.
- ✓ הטיעונים שלכם מתועדים כפי שאמרתם, ולא בתמצית שמחלישה אותם.
- ✓ אם סירבתם לבדיקה או לחלק ממנה, הסירוב וסיבתו רשומים.
- ✓ רשימת המסמכים שהגשתם מופיעה, כולל חוות דעת פרטית.
- ✓ נרשם איזה סעיף מבחן נשקל, אם נרשם, ואיזה מידע חסר ונדרש להשלמה.

ההחלטה עצמה אינה יוצאת מהוועדה. הפרוטוקול וההחלטה מועברים לקצין התגמולים, שמוציא החלטה בכתב, וההודעה אליכם נשלחת גם במסרון. ההודעה הזאת, ולא היום בחדר, היא שמפעילה את שעון 45 הימים לערעור. שמרו את המועד שבו קיבלתם אותה.

מה שנקבע בפועל: דרגה מתחת ל־10% אינה מזכה בתגמול; דרגה של 10% עד 19% לצמיתות מזכה במענק חד פעמי במקום תגמול חודשי; מדרגה של 20% ומעלה משולם תגמול חודשי. אם הוגש ערעור, המענק משולם רק לאחר החלטת הוועדה העליונה, ואם האחוזים עלו ל־20% ומעלה, מחושבים הפרשים ומנוכים מהמענק או מהמקדמות ששולמו.

10 עשר טעויות שחוזרות על עצמן

אין כאן טעויות נדירות. אלה הדברים שחוזרים כמעט בכל תיק שמגיע לליווי.

1. **להתווכח על הקשר לשירות.** לא בסמכות הוועדה. זמן שהושקע בזה נגרע מהדיון באחוזים.
2. **לא לעיין בתיק מראש.** מסמך חסר, או סיכום שמתאר אתכם כקל, מתגלה בחדר במקום שבוע לפני.
3. **להציג את היום הטוב.** אנשים מתארים את עצמם ביום טוב מתוך גאווה. הוועדה רושמת את מה שנאמר.
4. **לתאר תחושות בלי מספרים.** דקות, קילוגרמים, לילות ותדירות הם השפה שמתורגמת לסעיף מבחן.
5. **לא להזכיר תרופות ועזרים.** הדרגה נקבעת לפי המצב עם התרופות, ולכן חיוני לתעד מה קורה בלעדיהן ואת תופעות הלוואי.
6. **לשכוח ליקוי משני.** נזק שנגרם מפגימה מוכרת, למשל עומס על גפה שנייה, הוא נתיב הכרה קיים בתקנות ודורש העלאה מפורשת.
7. **לחתום על הפרוטוקול בלי לקרוא.** שורה שלא נרשמה לא תעזור בערעור.
8. **לא לקחת עותק.** בלי הפרוטוקול בידיים אין בסיס לנסח נימוקי ערעור.
9. **לפספס את 45 הימים.** המועד נמנה מקבלת הודעת קצין התגמולים, לא מיום הוועדה ולא מהמסרון הראשון שמעדכן שהתיק סוכם.
10. **להגיע לוועדת החמרה בלי תיעוד חדש.** ועדה חוזרת בודקת שינוי. בלי תיעוד מהתקופה שחלפה, אין שינוי להוכיח.

שכר טרחה: מה אסור

אין חובה להגיע עם עורך דין. מי שבוחר להיות מיוצג, כדאי שיידע שאסור לעורך דין לגבות שכר טרחה המחושב כאחוזים מהוונים מהקצבאות ומההטבות. אגף השיקום מפעיל גם מרכז סיוע ללא תשלום להגשת הבקשה ולהכנה לוועדה, והמוקד הטלפוני של האגף הוא *8150.

11 ערעור לוועדה רפואית עליונה

הערעור אינו בקשה לרחמים ואינו ועדה חדשה מאפס. הוא טיעון מדוע הקביעה אינה מתאימה לסעיף המבחן או לתיעוד.

45 יום

המועד להגשת הערעור, מיום קבלת הודעת קצין התגמולים המפרטת את קביעת הוועדה. ההגשה נעשית ישירות למינהלה הרפואית במחוז.

+60 יום

יושב ראש רשאי לאשר ארכה של 60 יום להשלמת נימוקי הערעור או חוות דעת, בתנאי שהארכה התבקשה בתוך 45 הימים. אל תחמיצו את החלון הזה: אפשר להגיש ערעור קצר במועד, ולבקש ארכה לנימוקים.

+30 יום

בנסיבות מיוחדות ניתנת ארכה נוספת של 30 יום, לפי החלטת היושב ראש.

הדיון

לפחות שלושה רופאים מומחים, מהם אחד לפחות בתחום הפגימה. הזימון נשלח בהודעה של שבעה ימים מראש, אלא אם סוכם אחרת, ויעד הזימון הוא 45 יום מקבלת הפנייה.

ארבע נקודות שמשנות את סיכויי הערעור

- ✓ נימוק ממוקד: סעיף המבחן שלדעתכם חל, מול הסעיף שנקבע, ומה בתיעוד תומך בכך.
- ✓ חוות דעת שמתייחסת לסעיפי המבחן, ולא רק לאבחנה.
- ✓ התייחסות בכתב לחומר שנאסף אחרי הוועדה, בתוך שבועיים.
- ✓ נוכחות. נכה שאינו נענה לפניות ואינו מופיע מקבל התראה, ואם לא נענה גם לאחריה, הטיפול בערעור מופסק.

שני דברים נוספים שחשוב לדעת. גם קצין התגמולים רשאי לערער על החלטת הוועדה, בתוך 30 יום, אם מצא שהוועדה טעתה בקביעת הפגימה, המבחן או הדרגה. ועל החלטת הוועדה העליונה אפשר לפנות לבית המשפט המחוזי, אך רק בשאלה משפטית ולא בשאלה רפואית. כלומר השגה על שיקול דעת רפואי מסתיימת בוועדה העליונה.

מי שנפטר במהלך ההליך: המשפחה רשאית לבקש להמשיך את התהליך עד תומו, לרבות הערעור.

12 בדיקה חוזרת, החמרה ועלויות

לאחר שנקבעה דרגה, שינוי נבדק בוועדה חוזרת. גם לכם וגם לקצין התגמולים יש זכות להפעיל אותה, ולשתיהן יש מגבלות זמן.

הנושא	הכלל
בקשת החמרה מצידכם	**רק אחרי שחלפו 6 חודשים מהוועדה הקודמת, בפנייה למינהלה הרפואית במחוז**
יוזמה של קצין התגמולים	**עד פעם בשנה, ובכל מקרה לא לפני 6 חודשים מהבדיקה הקודמת, ומוקדם יותר אם יש יסוד להניח שחל שינוי**
פג תוקף של נכות זמנית	הזימון נשלח אוטומטית, בלי צורך בבקשה
הוצאות הבדיקה החוזרת	על הפונה, אלא אם קצין התגמולים החליט אחרת או שדרגת הנכות השתנתה בבדיקה
החזר הוצאות נסיעה לוועדה	**כשמקום הוועדה מרוחק 40 ק"מ לפחות מהמחוז, בהעברה לחשבון שמולא בטופס**

ההיגיון בכלל ההוצאות חשוב: מי שמגיע לוועדת החמרה בלי תיעוד חדש משלם על בדיקה שלא תשנה דבר. מי שמגיע עם תיעוד רציף מהתקופה שחלפה, ושינוי אכן נקבע, אינו נושא בהוצאה. זו בדיוק הסיבה לנהל תיק תיעוד גם בתקופות שקטות.

פוסט טראומה ומחלות כרוניות: מה המצב

ועדת מומחים שמינה משרד הביטחון, בראשות שופטת בדימוס, סיימה את עבודתה באפריל 2025 וקבעה קשר סיבתי בין פוסט טראומה לשבע מחלות, בהן סוכרת סוג 2, יתר לחץ דם, מחלת לב איסכמית ושבץ. ההמלצה המרכזית הייתה מסלול ירוק שבו יוכר כשליש מהנכות הנוספת לצורכי גמלה בלי להוכיח קשר אישי, וקביעת האחוזים עצמה תיעשה בוועדה רפואית. משרד הביטחון הודיע ביוני 2025 שהוא מקבל את ההמלצות, ולפי הפרסומים שנבדקו הן טרם הפכו לנוהל מחייב. בדקו את המצב מול המחוז לפני שאתם מסתמכים על המסלול הזה.

13 שאלות נפוצות

חייב להגיע עם עורך דין?

לא. אפשר להגיע לבד, עם מלווה, עם קרוב משפחה או עם גורם מטפל, וכולם רשאים לטעון בחלק הראשון. מי שבוחר להיות מיוצג צריך לדעת שאסור לעורך דין לגבות שכר טרחה המחושב כאחוזים מהוונים מהקצבאות וההטבות. אגף השיקום מפעיל גם מרכז סיוע ללא תשלום בהגשת הבקשה ובהכנה לוועדה.

אפשר לא להגיע ולהחליט על בסיס מסמכים?

אפשר לבקש. הבקשה תאושר רק אם המסמכים מאפשרים זאת ואין צורך בבדיקה גופנית. קיימת גם אפשרות להשתתפות מרחוק באופן מקוון. בפגיעות שהבדיקה הגופנית מכריעה בהן, בקשה כזאת עלולה לפעול נגדכם.

נקבעו לי 0%. זו טעות?

לא בהכרח. התקנות קובעות במפורש דרגה של 0% כשהמצב קל מהמבחן הקל ביותר שבתוספת, או כשאין בתוספת מבחן שניתן להתאים לפגימה. זו קביעה עם משמעות: היא מכירה בפגימה בלי לקבוע אחוזים, והיא ניתנת לערעור ולבקשת החמרה בעתיד.

איך מחשבים כששתי פגימות?

לא בחיבור. הפגימה החמורה נכנסת במלואה, והבאה אחריה מחושבת מתוך יתרת הכושר. לכן 20% ועוד 20% נותנים 36% ולא 40%. יוצא מן הכלל הוא פגימה זוגית בשתי ידיים או בשתי רגליים, שבה האחוזים מחוברים, ואילו יד אחת ורגל אחת משוקללות.

מתי מתחיל שעון 45 הימים לערעור?

מיום קבלת הודעת קצין התגמולים המפרטת את קביעת הוועדה, ולא מיום הוועדה. אם אתם מתקשים להשלים נימוקים או חוות דעת בזמן, הגישו ערעור במועד ובקשו בתוך אותם 45 יום ארכה של 60 יום לנימוקים, שניתן להאריך ב־30 יום נוספים בנסיבות מיוחדות.

הערעור יכול להרע את מצבי?

ההוראות אינן קובעות הרעה אוטומטית בערעור נכה, אך הן מקנות גם לקצין התגמולים זכות לערער, בתוך 30 יום, אם לדעתו הוועדה טעתה בפגימה, במבחן או בדרגה. לפני הגשת ערעור כדאי לבדוק את התיק מול מי שמכיר את סעיפי המבחן, ולא להגיש ערעור כללי בלי נימוק.

מצבי החמיר חודשיים אחרי הוועדה. אפשר לבקש ועדה?

לא מיד. בקשה לבדיקה חוזרת אפשרית רק לאחר שחלפו שישה חודשים מקביעת הדרגה הקודמת. את התקופה הזאת כדאי לנצל לתיעוד רציף, כי ועדה חוזרת בודקת שינוי מול הדרגה הקודמת, ובלי תיעוד מהתקופה אין שינוי להוכיח.

קיבלתי זימון והמצב שלי לא יציב. כדאי לדחות?

דחייה אינה פעולה חופשית: אי הופעה בלי הודעה מוקדמת מוצדקת גוררת התראה, ובהיעדר מענה העברת התיק לקצין התגמולים, ובוועדה מסכמת אפשרות לסכם בלעדיכם. אם יש סיבה רפואית, הודיעו מראש בכתב וצרפו אישור. מי שמרותק למיטה יכול לבקש שהוועדה תתכנס במקום אחר.

שורה תחתונה: הוועדה הרפואית מתרגמת את מצבכם לשפה של סעיפי מבחן, ומה שלא תורגם לא נספר. שלושה דברים נמצאים בידיים שלכם, וכולם לפני היום עצמו: עיון בתיק והשלמת מסמכים חסרים, רשימת ליקויים כתובה בשפה של תפקוד ומספרים, ותיעוד רציף ולא מסמך בודד. דבר רביעי נמצא בידיכם בדקה האחרונה: קריאת הפרוטוקול לפני החתימה, ולקיחת עותק.

עמותת אופק לחיים, ע.ר. 580582716, מלווה פצועים ומשפחות בתהליכי שיקום ארוכים, לזכרו של אופק טאוב ז"ל. מנכ"לית העמותה: עו"ס אורי שוקרון.

הבהרה משפטית, הגבלת אחריות ותנאי שימוש

עמותת אופק לחיים (ע.ר. 580582716) · חלק בלתי נפרד מהמדריך

1. **מידע כללי בלבד, לא ייעוץ.** המדריך מרכז מידע ציבורי שפורסם על ידי גופים ממשלתיים ומקורות רשמיים, ומוגש כשירות הסברה לציבור. אין בו ייעוץ משפטי, רפואי, פסיכולוגי, מיסויי או פיננסי, והוא אינו תחליף לייעוץ פרטני מאיש מקצוע מוסמך.

2. **המלצה, לא הוראת פעולה.** כל תוכן במדריך, לרבות נוסחי פנייה, רשימות מסמכים וסדר פעולות, הוא בגדר המלצה כללית. ההחלטה אם לפעול וכיצד לפעול נתונה לקורא בלבד ובאחריותו המלאה.

3. **אין יחסי עורך דין לקוח ואין ייצוג.** קריאת המדריך, הורדתו או פנייה לעמותה אינן יוצרות יחסי עורך דין לקוח, יחסי מטפל מטופל או יחסי שליחות מכל סוג. העמותה אינה מייצגת את הקורא בפני אף גורם ואינה צד להליך מול אגף השיקום, המוסד לביטוח לאומי, בתי המשפט או כל רשות אחרת.

4. **נתונים משתנים.** סכומים, אחוזים, תנאי זכאות, טפסים, נהלים, כתובות ומספרי טלפון מתעדכנים מעת לעת, לעיתים ללא הודעה מוקדמת. המידע נכון למועד העדכון המצוין בלבד. יש לאמת כל נתון מול הגוף המטפל לפני הגשה, פנייה או קבלת החלטה.

5. **מועדים והתיישנות.** מועדי הגשה, השגה וערר הם קריטיים, ואיחור עלול לשלול זכות. אין להסתמך על המועדים המופיעים כאן כמקור יחיד, ויש לאמת אותם מול הגוף המטפל או מול עורך דין.

6. **אין התחייבות לשלמות או לתוצאה.** המדריך אינו ממצה את מלוא הזכויות והחובות. כל מקרה נבחן לגופו לפי נסיבותיו, ומקרים דומים עשויים להסתיים בתוצאות שונות. אין במדריך משום הבטחה או התחייבות לתוצאה כלשהי.

7. **הגבלת אחריות.** העמותה, חברי הנהלתה, עובדיה, מתנדביה וכל מי מטעמה לא יישאו באחריות לכל נזק, הפסד, הוצאה או אובדן זכות, ישיר או עקיף, ממוני או לא ממוני, שייגרמו כתוצאה משימוש במדריך, מהסתמכות על תוכנו, מטעות או השמטה בו, או מהימנעות מפעולה בעקבותיו. האחריות לשימוש במידע חלה על המשתמש בלבד.

8. **גופים וקישורים חיצוניים.** המדריך מפנה לגופים, לארגונים ולאתרים שאינם בשליטת העמותה. אין באזכורם משום המלצה, אישור או ערובה לטיב השירות, והעמותה אינה אחראית לתוכנם, לזמינותם או לאופן פעולתם.

9. **שימוש וזכויות יוצרים.** המדריך מוגש לשימוש אישי ולשיתוף ללא שינוי ובציון המקור. אין לעשות בו שימוש מסחרי, אין לגבות תשלום בעדו, ואין להציגו כמסמך רשמי של גוף ממשלתי או של רשות כלשהי.

השירות ניתן ללא תשלום. מדריכי העמותה, וכן הליווי והסיוע שהיא מעניקה, ניתנים בהתנדבות מלאה, בחינם וללא כל תמורה ישירה או עקיפה. העמותה אינה גובה תשלום, אינה מקבלת עמלה ואינה מפנה לגורמים מסחריים בתמורה.

עודכן: ספטמבר 2026. מצאתם אי דיוק או נתון שהשתנה? נשמח לתיקון דרך טופס הפנייה באתר: ofekor.co.il